

POSITIONES MEDICAE INAUGURALES
DE
IRRITABILITATE ET ALIIS
QUIBUSDAM MEDICINAE CAPITIBUS

QUAS
ADSPIRANTE SUMMO NUMINE

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris

ALBERTI VOGET,

S. S. Theol. Doct. & Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu, atque
Nobilissimæ FACULTATIS MEDICAE decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS

Summisque in MEDICINA Honoribus &
Privilegiis rite ac legitime consequendis,

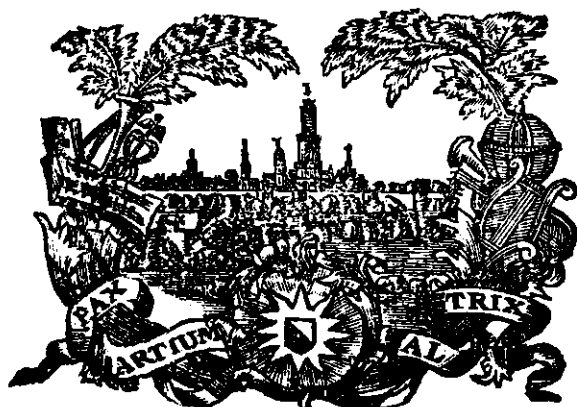
Eruditorum Examini submittit.

STEPHANUS MATYUS,

HUNGARUS TRANSYLVANO-SICULUS

E SEDE MARUS,

Ad Diem xi. Junii, H. L. Q. S.

*Ut Alimenta sanis Corporibus Agricultura, sic Sanitatem aegris
Medicina promittit.*

Celf. Lib. I. p. 1.

Medicinae praecipue efficacissimus magister Usus.

Plin. sen. L. xxiv.

Non eadem ratio est sentire, & demere morbos.

Sensus iners cunctis, tollitur Arte malum.

Ovid. Trist. Lib. 2.

Temporibus Medicina valet: data tempore profunt,

Et data non apto tempore vana nocent.

idem de Remed. Amor.

POSITIONES MEDICAE INAUGURALES

D E

IRRITABILITATE ET ALIIS QUIBUS-
DAM MEDICINAE CAPITIBUS.

- I. **I**rritabilitas recte definitur per illam corporis animalis conditionem, qua fibrae ejus aliquomodo lacerantur sine insigni in latitudine augmento seipsas concrippendo accurrant.
- II. Irritabilitas, elasticitas, sensibilitas sunt proprietates corporis omnino diversae.
- III. Sensibilitas & elasticitas possunt adesse in aliqua parte ubi exultat irritabilitas: sicuti & irritabilitas sine sensibilitate locum habere potest: at elasticitas, si forte pulsam nervorum exceperis, ubique se diffundit.
- IV. Irritabilitatis sedem in fibris muscularibus, sensibilitatis vero in sola nervorum pulpa quaerimus.
- V. Partes mere tendinosae & membranaceae cellulosae & duriores, puta, expansiones aponeureticae, meninges, pleura, peritoneum, periosteum & quae ex his oriuntur, sola elasticitate gaudent.
- VI. Simplex fibra irritari sive ad motus spasmodicos concitari nequit, sed ut haec mutatio contingat, fasciculum ex duobus ad minimum fibris compositum adesse debere judicamus.
- VII. Etsi ob subtilissimam fibrae muscularis fabricam perspicere nequeamus, quomodo levissima ad sensum causa adeo ingentem effectum sive tam validam partis contractionem excitet, id tamen mere mechanice ex speciali fibrarum fabrica evenire nulli dubitamus.
- VIII. Si in parte aliqua fibras musculares adesse debere rationabilis oeconomiae animalis consideratio suadeat, quamvis

- XLI. Sanitas bene definitur per eum mentis & corporis statum in quo actiones debitae tam utrique parti propriae quam communes diu, concinne, sine taedio exerceri queunt.
- XLII. Nihil magis insidiosum est vitae quam perfecta sanitas; & talem statum, si occurreret, cum Hippocrate haud cunctanter solvendum censeremus.
- XLIII. Sensu rigido perfecte sanus nemo dici potest; sed conditio quam sanitatem vocamus suam omnino habet latitudinem, intra quam si consistat sanus dicitur homo: qui termini in diversis subjectis adeo discrepant, ut unicuique homini propriam esse sanitatem jure dixeris.
- XLIV. Nihil sanitatem tam pulcre excolit, quam citra satietatem cibus vesci & impigrum esse ad labores. Interdum tamen in adsumendis genio indulgere, & tam cibum quam potum justo copiosius ingerere ad sanitatis constantiam facere cum Celso existimamus. Tutior tamen est in potione quam in esca intemperantia.
- XLV. Consueta, licet prima fronte inimica, conservant, mutata frangunt naturam.
- XLVI. Vita humana absoluta necessitate se tandem destruit: liquet ergo vana esse omnia *αδρακίας* promittentia medicamina.
- XLVII. Morbus est opposita sanitati conditio: quae tum in solidis, tum in fluidis, tum in utrisque simul haerere potest.
- XLVIII. Solida morbosae evadunt, si rigiditate vel laxitate, elasticitate, sensibilitate, irritabilitate justo magis aucta vel imminuta peccaverint ejus fibrae; aut vasa nimia angustia vel capacitate, soluta continuitate, numero, magnitudine, figura, situ, nexuque incongruo laboraverint.
- XLIX. Fluida sanitatem turbant, si copia vel inopia, densitate vel tenuitate, acrimonia quacunque, nimio impetu vel lento nimis motu, depravata denique partium cohaesione vel miscela peccaverint.
- L. Si proportio vel aequilibrium inter solida & fluida turbetur, aut morbosae quaedam utriusque partis conditiones combinentur, morbus in utraque parte simul haerebit.

- LI. Levissima punctio digiti per exiguam aciculam facta potest esse lethalis, quum totalis brachii pedisque amputatio; profunda satis cerebri, cordis, ventriculi vulnera; totalis tubi intestinalis dissectio absoluta necessitate mortem non inferant.
- LII. Omnis Febris supponit vel stimulum in fluidis p. n. enatum, vel irritabilitatem solidorum aequo plus intensam; nec ultra quicquam ad Febrim requiri judicamus.
- LIII. Inflammationes extra minores arteriarum ramos in venis aut tunica cellulosa suboriri posse non videntur, & effusiones sanguineae, in tela cellulosa cadaverum ex validissima inflammatione extinctorum deprehensae, effectum potius quam causam morbi arguere putamus.
- LIV. Dantur revera Febres topicae, & vel parti cui inhaerent imminentem inflammationem praefagiunt, vel larvam aliorum morborum, puta, Diarrhoeae, Cholerae, Asthmatis, Doloris Ischiadici &c. induendo, delirescunt.
- LV. Nullam aliam agnoscimus in corpore partium sympathiam, quam quae e communicatione nervorum, valorum, membranarum, aut vicinia locorum ortum ducit.
- LVI. Nihil arti salutari majorem intulit stragem quam cum Morbi sub generalibus nominibus comprehendi & exhiberi ceperunt.
- LVII. Quum idem Morbus saepe a contrariis causis ortum ducat, a levissimis circumstantiis & subjecti constitutione multum variet: liquet, ab Empyrico Morbi nomen non Morbum curante quid boni expectandum sit: Item, quod nulla queant dari universalia remedia.
- LVIII. Quamquam rerum non naturalium dissimilis applicatio rithmos operantis naturae mire turbet; doctrina crismum tamen pro imaginaria neutiquam est habenda.
- LIX. Materies vitiosa critice expulsa non semper causam morbi, sed saepe solum ejus effectum sublatum arguit.
- LX. Quandoquidem omnis generis Medicamenta suas operationes mechanice perficiant; cuncta Amuleta, Medicamenta sympatheticum, & strikte dicta specifica futilia pronunciamus.